

Mediekonkurrence
for skoler 2021

MOD

forandrer
verden

INDHOLD

Kære lærer	4
------------------	---

Del 1: Om konkurrencen	7
------------------------------	---

Avis	7
Bedømmelse	9
Vindere	9
Tidsplan	10
Kom godt i gang med Newsdesk	12
Brug af fotos	14

Del 2: Mod forandrer verden	16
-----------------------------------	----

Tema 1: Mod til at være sig selv	24
Tema 2: Mod til at støtte andre.....	35
Tema 3: Mod til at kæmpe for en sag.....	46

Del 3: Gode råd	56
-----------------------	----

God journalistik	56
Artikeltyper	60
Journalistiske modeller	64
Tjek før tryk	69

Kontakt.....	70
--------------	----

KÆRE LÆRER

Mary Fonden, Mellemfolkeligt Samvirke, Østifterne, Politiken, Ekstra Bladet og Jyllands-Posten er glade for, at du har tilmeldt din klasse Mediekonkurrence for skoler 2021.

Vi håber, I får et godt forløb!

Mod forandrer verden

Det kræver mod at forandre verden – ens egen verden og den verden, der omgiver os. Vi oplever alle sammen dagligt øjeblikke, hvor vi skal være modige. Om det er at fremlægge for klassen eller sige fra, hvis nogen bliver mobbet eller dårligt behandlet. Om det er at sige sin mening højt eller kæmpe for en sag.

Med årets emne vil vi sætte fokus på mod og lade eleverne undersøge, hvad mod egentlig er, og hvordan mod har betydning for at skabe forandring, lokalt, nationalt og globalt. Vi vil give eleverne mulighed for at fordybe sig i, hvad det kræver at være modig, og hvorfor det nogle gange kan være svært at vise mod.

Gennem forløbet vil eleverne forholde sig til andre, der har været modige, når de researcher og skriver deres artikler. De vil fortælle om andres erfaringer med at være modige og springe ud i noget, de ikke havde prøvet før. Derigennem vil eleverne blive opmærksomme på andres mod og få øje på, at mod er individuelt, og det, der er nemt for én, kræver al mod og styrke for en anden. Måske får de også selv mod til at kaste sig ud i noget, der kræver mod af dem.

På elevsitet mod2021.dk kan eleverne selv gå på opdagelse og dykke ned i emner, når de leder efter inspiration til deres artikler.

I dette lærermateriale præsenterer vi forskellige vinkler på årets tema. Gennem eksempler fra Danmark og verden vil vi vise, at børn og unge kan skabe positive forandringer ved at være modige og handle, alene og i fællesskab.

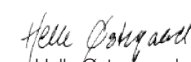
Lærermaterialet er inddelt i tre dele:

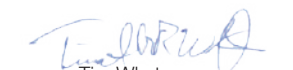
Del 1: Om konkurrencen

Del 2: Mod forandrer verden

Del 3: Gode råd til journalistikken

Vi ønsker dig og din klasse rigtig god fornøjelse!

Helle Østergaard
Direktør
Mary Fonden

Tim Whyte
Generalsekretær
Mellemfolkeligt Samvirke

Lars Suhr Olsen
Direktør
Østifterne

Louise Abildgaard Grøn
Ansvarshavende chefredaktør og direktør
Børneavisen og Skole, JP/Politikens Hus

OM KONKURRENCEN

Under Mediekonkurrencen skal eleverne producere en avis under temaet 'Mod forandrer verden'. Konkurrenceavisen oprettes på newsdesk.dk. Her kan du finde en lærervejledning, der kan hjælpe dig godt i gang med Newsdesk. Du finder lærervejledningen i venstremenuen på newsdesk.dk ved at klikke på spørgsmålstegnet på forsiden.

Avis

Eleverne laver deres avis i Newsdesk, som er en interaktiv platform opbygget efter den redaktionelle proces ved at lave avis. Eleverne skal researche, skrive, korrekturlæse og layoute - alt efter hvilke roller de er blevet tildelt. Avisproduktionen giver således eleverne mulighed for at udforske og forstå temaets problemstillinger. Nogle uger efter deadline vil I modtage jeres otte siders avis i 500 trykte eksemplarer. Avisen kan I dele ud i jeres lokalområde og dermed være med til sprede budskabet og fortælle folk om de problematikker, I har fokuseret på i jeres avis. Avisen udstilles også på 'Avisens side' på Newsdesk. Læs mere om avisprocessen fra side 12.

- I skal producere jeres avis på newsdesk.dk.
- I skal lave en avis på otte sider.
- Konkurrencen forløber i uge 38-46 (uge 42 undtaget). I tilmelder jer ikke en bestemt uge, men kan – i de otte uger konkurrencen forløber – arbejde med avisprojektet, når det passer ind i jeres skema.
- Deadline for at sende til tryk er fredag den 19. november kl. 17.00.
- Det er kun den avisansvarlige lærer, som kan sende avisen til tryk.

Foto: Gregers Tycho

Bedømmelse

Aviser bliver bedømt af journalister på Ekstra Bladet, Politiken eller Jyllands-Posten samt repræsentanter fra Mary Fonden, Mellemfolkeligt Samvirke og Østifterne.

Ved bedømmelsen lægges der vægt på:

- At emnet er behandlet fra mange og gerne originale vinkler.
- At artiklerne sætter fokus på årets tema 'Mod forandrer verden'.
- At eleverne har arbejdet med opsøgende journalistik uden for deres skole med et bredt udvalg af kilder.
- At der blandt artiklerne er solohistorier eller anderledes vinkler inden for emnet.
- At artiklerne er skrevet journalistisk med brug af f.eks. nyhedstrekanten, direkte citater og andre journalistiske virkemidler såsom underrubrikker og mellemrubrikker.
- At der er tilstræbt objektivitet i artiklerne med en skarp adskillelse af opinionsstoffet.
- At der er variation i genrerne lige fra nyheden og reportagen til portrættet og baggrundshistorien.
- At sproget er læseværdigt – undgå stavfejl, slåfejl og grammatiske fejl.
- At layoutet er overskueligt med et tydeligt hierarki og adskillelse mellem artiklerne.
- At siderne har flotte illustrationer i form af egne fotos, grafikker og tegninger.

Vindere

Der kåres vindere i seks kategorier. Vinderne bliver kåret til et stort event i Pressen i JP/Politikens Hus og vinder derudover 5.000 til klassekassen. Der vil også udnævnes 2. og 3. pladser, der vil modtage et diplom.

6. – 7. klasse kåres

Bedste Ekstra Bladet-avis
Bedste Politiken-avis
Bedste Jyllands-Posten-avis

8. – 10. klasse kåres

Bedste Ekstra Bladet-avis
Bedste Politiken-avis
Bedste Jyllands-Posten-avis

TIDSPLAN

Primo september:

Mediekonkurrencens elevsite er klar på **mod2021.dk**

Uge 38-46 (ekskl. uge 42):

Konkurrencen er i gang, og I kan arbejde på jeres avis over alle otte uger, når det passer ind i jeres skema.

Fredag den 19. november:

Senest kl. 17.00 skal den avisansvarlige lærer have sendt klassens avis til tryk.

Uge 47-49:

Aviserne trykkes og leveres til skolerne.

Uge 49-50:

Mary Fonden, Mellemfolkeligt Samvirke, Ekstra Bladet, Politiken og Jyllands-Posten bedømmer aviserne. Vinderne offentliggøres på Newsdesk.dk. Lærerne i vinderklasserne kontaktes direkte.

Januar:

Kåring af vinderne.

Foto: Jeppe Carlsen

Kom godt i gang med Newsdesk

Lav konkurrenceavis i Newsdesk

Jeres konkurrenceavis laves i Newsdesk. Her får du nogle råd til at komme godt fra start med Newsdesk, så I får det bedst tænkelige undervisningsforløb. Vi har gjort vores bedste for at gøre Newsdesk så nemt som muligt at bruge for dig og din klasse, så I kan fokusere på indholdet i jeres avis. Du kan først oprette din konkurrenceavis d. 20. september, når konkurrencen starter.

Prøv 'Newsdesk' med en testavis

Hvis du vil prøve 'Newsdesk' inden konkurrencestart, kan du ude på avisoversigten trykke på 'opret ny avis'. Men husk, at du ikke kan bruge denne avis til konkurrencen, hvorfor du med fordel kan kalde den for 'test avis' eller lignende. På den måde kan du nemt kende forskel, når konkurrencen er skudt i gang.

Brug hjælpemenuen

Når du er logget på 'Newsdesk', vil du og dine elever kunne finde undervisningsmateriale og få journalistiske tips ved at klikke på spørgsmålstegnet i venstremenuen. Indholdet vil ændre sig alt efter, hvor du er i 'Newsdesk'. Der er ligeledes hjælp til brugen af 'Newsdesk'. Det er en god idé at orientere sig i hjælpemenuen, før du og din klasse går i gang med jeres avis.

Avisarkivet

Når jeres avis er sendt til tryk, vil I kunne se den som e-avis via "Avisarkivet" i 'Newsdesk'. Arkivet er en udstillingsside for jeres avisprojekt, og I kan bruge den til at dele avisen med venner, familie og bekendte.

Foto: Reshoot

Newsdesk step-by-step

Newsdesk er en intuitiv og spændende måde at lave avis på. Avisens proces kan opsummeres i disse 10 punkter fra start til slut. Du kan også finde en grundigere gennemgang af processen i Newsdesk-manualen.

Det er lærerens opgave at lave opsætningen af avisen, så eleverne kan gå i gang med at skrive artiklerne og layoute på avisen. Når avisen er færdig, er det igen læreren, som skal afslutte avisen og sende den ind til Skoleafdelingen, der skal godkende den til tryk.

Som lærer skal du forvente at bruge omkring 15 minutter på opsætning af avisen. Du er den hovedansvarlige for avisen, men du kan tilføje medansvarlige lærere, som har næsten den samme rolle. Det eneste en medansvarlig lærer ikke kan er at oprette avisen og sende avisen den til godkendelse (punkt 1 & 8).

1. Læreren opretter konkurrenceavisen på Newsdesk.dk
2. Læreren opretter redaktioner
3. Læreren vælger sideskabeloner
4. Læreren fordeler redaktionerne på siderne
5. Eleverne skriver artikler til avisen
6. Eleverne læser korrektur på artiklerne
7. Eleverne laver avisens layout
8. Læreren sender avisen ind til godkendelse
9. Skoleafdelingen godkender avisen til tryk
10. I modtager jeres avis på skolen i 500 trykte eksemplarer

Brug af fotos

Jeres avis skal selvfølgelig have flotte fotos, der illustrerer det, I vælger at sætte fokus på. Vi anbefaler, at eleverne tager flest mulige billeder selv og laver illustrationer til deres egne artikler. Det handler om at være opfindsom – lad eksempelvis eleverne være hinandens modeller for at iscenesætte og illustrere en problematik eller lav jeres egne grafikker og tegninger til avisen. Husk at spørge om lov, før du tager billeder af andre og bruger dem i avisen.

For at undgå problemer med billedfilerne anbefales det at uploade billeder direkte fra den enhed, som de er taget på. Er billedet f.eks. taget med mobiltelefonen, skal I åbne en browser på mobiltelefonen, logge på 'Newsdesk' og uploade billedet direkte.

Hvis der er et gult udråbstegn på billedet, skyldes det, at billedopløsningen er for lav, og det vil derfor se grynet ud, når avisen bliver trykt. Det er ikke muligt at sende en avis til godkendelse med et billede i for lav kvalitet. Når du uploader et billede, får du at vide, hvor mange spalter det maksimalt kan spredes over.

Ritzau Scanpix Foto

Gennem Newsdesk har eleverne også adgang til billedbureauet Ritzau Scanpix, hvorfra de kan hente professionelle pressfotos til deres avis. Under artikelskrivning kan de trykke på 'søg i ritzau scanpix', hvorefter de

bliver sendt videre til Ritzau Scanpix. Eleven kan derefter trykke på 'Send foto til Newsdesk' ved at holde musen over det valgte billede.

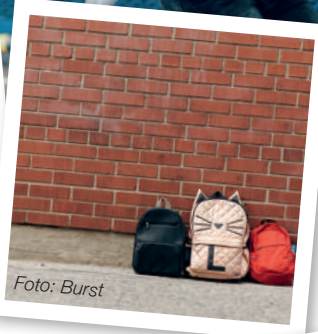
Husk altid

- Korrekt billedkreditering er oftest navnet på fotografen, f.eks. "Jens Jensen".
- Et foto må aldrig krediteres med f.eks. "Google". Der er altid en fotograf til et foto, og man skal have tilladelse til at anvende et billede fra databaser, hvor man ikke har fri adgang.
- Fotos fra nettet er i udgangspunktet ulovlige at bruge. Husk også, at fotos fra nettet oftest er lavet til skærmopløsning, hvilket betyder, at de vil blive pixelerede i en trykt avis.

Inspiration til fotodatabaser

Der findes mange gratis fotodatabaser.

Stocksnap.io	Negativespace.com
Reshot.com	Burst.shopify.com
Pixabay.com	Unsplash.com

MOD FORANDRER VERDEN

Hvad er mod?

Mod er ikke ikke at være bange, men at kaste sig ud i noget, selvom man er bange

Mod får os til at tænke på skelsættende, dristige handlinger udført af mennesker, der virker større og stærkere, end vi selv er. Men mod findes alle steder og i os alle.

At kæmpe de store og små kampe i livet kræver mod. Uanset om det handler om fattigdom, uretfærdighed og undertrykkelse eller ensomhed, mobning, klassekonflikter og familiekriser. Mange gange i livet oplever mennesker derfor at have brug for mod. Mod til at følge sit hjerte og være den, man er. Mod til at tro på, at man kan få et godt liv, uanset hvor man vokser op. Mod til at sige fra – over for mobning og dem, der bestemmer. Mod til at fejle og turde indrømme, at der er ting, man ikke er god til. Mod til at hjælpe andre, der har det svært – også når det ikke er nemt. Mod til at kæmpe for sager, man brænder for, og finde andre at kæmpe med.

Mod rykker mennesker og fællesskaber. Uden mod går vi i stå. Med mod kan vi forandre verden.

Svært at sætte på formel

Mod findes mange steder, men det er svært at sætte mod på formel. To aspekter er vigtige for at nærme sig en definition: Mod er en aktiv handling, og mod indebærer, at noget er på spil. Mod handler altså om at gøre noget, der ikke er nemt – tage en beslutning eller udføre en handling, hvor der er risici involveret. Det kan være en reel og konkret risiko eller en frygt for, at noget vil ske som konsekvens.

Mod skal ikke forveksles med frygtløshed. Mod handler ikke om at balancere på en klippevæg uden den mindste frygt. Mod er ikke, ikke at være bange, men at kaste sig ud i noget, selvom man er bange. For hvis man ikke var (lidt) bange, ville det ikke være modigt at gøre det.

"

Jeg ved godt, hvem der er de modigste mennesker, jeg kender. Det er børn og unge med mening, som tør sige den højt (...) Det mod, som så mange børn og unge har i sig, skal næres og ikke kvæles med pseudoinddragelse og anerkendende klap på hovedet. Men derimod opmuntres til mod til at sige sin mening.

Thea Enevoldsen,
formand for Danske Skoleelever
2019-2020

Noget på spil

Ofte er mod forbundet med en bekymring for at falde uden for fællesskabet – at blive mødt med rynkede bryn, en kold skulder eller en lukket dør. Viser man, hvem man er, kan man risikere, at andre ikke vil have én med, eller at ens familie vender én ryggen. Man kan miste sin position i et fællesskab, hvis man rækker ud og viser støtte til andre. Og man kan risikere at blive set skævt til, hvis man kæmper for en sag. Lever man under et autoritært styre, er anholdelse, vold eller andre repressalier fra myndigheder en alvorlig del af regnestykket.

Mod brøler ikke altid

Mod er nemmest at se, fx når det tager form af en soldat i kampuniform, men ikke alt mod brøler. For at finde det 'stille' og næsten usynlige mod må man lede mere og stille flere spørgsmål. En lille gestus – som at sige undskyld, spørge hvordan en klassekammerat har det, dele

at man selv er trist – kan være et stort, modigt skridt for mange. Det samme gælder fx for at sige højt, at man elsker et band, ingen kender, eller at tage tøj på, ingen andre går med. Det kan også være at række hånden op i timen, sætte sig ved siden af den nye i klassen eller vælge dem, der aldrig vælges først til fodbold i frikvarteret.

Man kan nemt overse hverdagsmodet – de små, men afgørende handlinger i hverdagen, som i sidste ende har stor betydning for vores og andres liv. Men faktisk er denne form for mod den mest udbredte. Der er langt flere eksempler på det 'stille' mod end det iøjnefaldende og larmende mod.

Der er ikke noget mod, der er bedre end noget andet. Mod kan ikke hierarkiseres eller sammenlignes, for mod er individuelt. Det, der er det nemmeste i verden for en person, kan kræve alt mod og styrke for en anden.

Mod på flere niveauer

Mod viser sig på flere niveauer og kan skabe forandring for mennesker på individuelt plan, i fællesskaber og på strukturelt niveau i samfundet. Dette materiale undersøger mod som cirkler, der udgår fra den enkelte og videre ud i samfundet.

Mod til at være sig selv handler om at acceptere den, man er, og turde vise den person til andre. Om at finde en identitet, man er glad for, og stå ved den, selvom den udfordrer normer, og man kan møde modstand i de fællesskaber, man er del af.

Mod til at støtte andre handler om at tage aktiv stilling til mennesker, der har det svært, og fællesskaber, der ikke fungerer. Det handler om at sige fra over for mobning, intolerance og diskrimination – også når det ikke rammer en selv. At stille sig side om side med mennesker, der er i en udsat eller mindre privilegeret position.

Mod til at kæmpe for en sag handler om aktivisme. Den aktivisme, der foregår rundt om i Danmark og ude i verden for at bekæmpe ulighed, uretfærdighed og andre udfordringer i menneskers liv. Det handler om at tage det første skridt, at råbe op, når man synes, en sag er vigtig. Og om at skabe følgeskab og dele kampen med andre.

MOD

**forandrer
verden**

MOD til at være sig selv

MOD til at støtte andre

MOD til at kæmpe for en sag

Mod på sociale medier

Sociale medier giver muligheder for at vise mod og støtte op om andres mod. Med sociale medier er det lettere at finde fællesskaber med andre, som ligner en selv, og finde den støtte, man kan have brug for til at stå ved sig selv. Sociale medier giver også mulighed for at række ud til hinanden og vise støtte, og gennem videoer og opslag kan man gøre andre opmærksom på en sag, man kæmper for. Men sociale medier har også en bagside. Mange oplever hadbeskeder, en hård tone og udskamning, og der spredes fake news og rygter gennem sociale medier. Den digitale virkelighed er ikke afskåret fra vores fysiske samvær, men er en indflettet del af hverdagen – især for unge. Det er et vigtigt perspektiv, at sociale medier både kan være en positiv katalysator for menneskers mod og hæmme det.

Foto: Unsplash

Sådan bruger du materialet

Dette materiale skal vække nysgerrighed på emnet 'mod' og inspirere dig og dine elever til at lede efter mod i jeres omgivelser. Materialet rammer mod ind som begreb og viser, hvordan det kan komme til udtryk, og hvorledes mennesker forsøger at være modige – herhjemme og ude i verden.

Materialet er inddelt i tre afsnit: 'Mod til at være sig selv', 'Mod til at støtte andre' og 'Mod til at kæmpe for en sag'. Fordi mod kan være mange ting og se ud på forskellige måder, er de tre afsnit bygget op omkring en række cases, der viser eksempler på mod. Casene sætter ansigt på modet og viser, hvordan det udfolder sig i forskellige kontekster. De suppleres med citater, infotekst, idéer til elevernes aviser og diverse fakta og viden om emnet. Casene må ikke definere jeres arbejde med avisen, men skal gerne pege jer i forskellige retninger, hvor eleverne selv kan undersøge mod.

Inspiration til elevernes aviser

Når elever skal undersøge, hvordan mod forandrer verden, kan de med fordel beslutte hvilket niveau, de vil beskæftige sig med. Er de optaget af, hvordan enkelte mennesker finder modet til at gøre noget andet, noget nyt, noget kontroversielt – og hvordan det har ændret deres liv – kan de gå på jagt efter specifikke personer, der har taget utraditionelle valg i livet eller fx har en interesse, en kønsidentitet eller en religion, der adskiller sig fra flertallet. Disse personers historie kan give anledning til en reportage, portræt eller interviewartikel.

Er eleverne interesseret i fællesskaber, og hvordan man kan bakke op om andre, der har det svært eller oplever dårlig behandling, kan de lave interview eller reportager fra organisationer og foreninger, der hjælper udsatte mennesker. Eller de kan opsøge personer i deres nærhed, som sætter sig selv på spil for at skabe bedre fællesskaber eller modvirke diskrimination.

Vælger eleverne det aktivistiske felt, kan de tage kontakt til forskellige bevægelser og NGO'er, der arbejder for en sag. De kan dække en demo, følge en viral kampagne eller interviewe en aktivist. De kan også interviewe personer fra det politiske, etablerede niveau om synet på aktivisme. Hvad synes en miljøordfører fx om aktivister, der lænker sig til en boreplatform?

**Megen ros blir ødslet væk
på et tappert hjerte.
Kunsten er at være kæk
når man ikke er det**

Gruk af Piet Hein

Foto: Jeppe Carlsen

Børnetelefonen

Ring eller skriv: 116111

Find mere info på bornetelefonen.dk

Reaktioner hos eleverne

Et emne som 'mod' åbner for tanker og refleksioner, som kan være svære for eleverne. Det rammer ind i følsomme tematikker som anderledeshed, sårbarhed, inklusion/eksklusion, udenforskab, venskaber, styrker og svagheder, drømme og frygt. Eleverne kan reagere forskelligt på arbejdet med emnet. Nogle kan føle, at alle andre er modige, mens de selv ikke er. At de egentlig gerne ville en masse, men ikke tør. Men det kan forhåbentlig også rette opmærksomhed på det mod, de selv udviser, men måske ikke lægger mærke til eller tillægger værdi.

Hvis eleverne oplever stærke følelser, som er svære at håndtere, kan de kontakte Børnetelefonen. Her sidder rådgivere klar til at hjælpe.

Elevsite

I september (uge 36) lanceres elevsitet til årets mediekonkurrence: **mod2021.dk**. Her vil eleverne finde materiale og inspiration til deres avisproduktion. Sitet vil som dette materiale være bygget op om cases, men der vil være et større antal cases på websiden, og her vil også ligge refleksionsspørgsmål til eleverne og konkrete idéer til deres undersøgelse af mod.

Elevøvelser

Vil I kickstarte avisproduktionen med elevøvelser i klassen eller supplere skrivearbejdet undervejs, kan I anvende øvelser udarbejdet af Mellempfolkeligt Samvirke til udsko-lingen. Find øvelserne på verdensklasse.dk/mediekonkurrence.

Spørgsmålene kan være udgangspunkt for elevernes egen interviewguide

- Hvornår har du sidst været modig?
- Hvad motiverer dig til at være modig?
- Hvordan føles det at være modig?
- Hvilke reaktioner har du fået?
- Har det ændret noget, når du har vist mod?
- Hvordan holder du fast i at være modig, når det er svært?

TEMA 1

Mod til at være sig selv

Det kan lyde som det nemmeste i verden: At være sig selv. Alligevel kender de fleste den skræmmende følelse af at stå ved, hvem man er. Især hvis det kan betyde, at andre holder en uden for fællesskabet, fordi man er 'anderledes'. Hvis man har en anden religion, en speciel hobby eller interesse, en musiksmag ingen fra klassen har, et særligt udseende, et handicap, en psykisk lidelse, som ingen kan se, eller en anderledes kønsidentitet, end de fleste andre.

Men hvem bestemmer egentlig, hvad der er normalt og hvem, der er anderledes? Hvorfor putter vi hinanden i kasser, og er det vigtigt at prøve at ændre på de normer, der er i samfundet? Hvilket mod kræver det af den enkelte og af fællesskaber – og kan vi alle blive mere modige, hvad angår forskellighed?

Vigtige begreber

- Kategorisering
- Normer
- Magt
- Majoritet/Minoritet
- Identitet
- Rettigheder

Mennesker i kasser

Mennesker putter hinanden i kasser hele tiden. De fleste har oplevet at havne i en kasse, de ikke følte, de hørte til i. Selvom kassetænkning både kan være frustrerende og ubehagelig, er kategorisering et menneskeligt redskab, vi ikke kan undvære. Vores hjerne sorterer de mange inputs, vi får, og grupperer dem, hvilket gør os i stand til at fungere uden at blive væltet omkuld. (Kilde: Thuge, 'Forskellighed og fordomme', 2013). Problemet opstår, når kasserne bliver snævre eller forseglede, fordi vi ikke nuancerer vores forståelse af dem: en gang klassens klovn, altid klassens klovn. Den stille pige, der har nok i sig selv. Bøllen, der altid laver ballade.

At bokse til kasserne – indefra eller udefra – kræver mod. At sige højt og sige fra, når man puttes i en kasse eller udelukkes fra en anden, er ikke let.

CASE 1

Andre bliver skræmt af mig – jeg vil bare være mig selv

Josephine er vokset op i en lille by i Jylland og følte sig tidligt anderledes. Hun havde andre interesser, følte sig udenfor, og hun kedede sig ofte efter skole. På et tidspunkt opdager hun gothuniverset – en subkultur, der dyrker det mørke og dystre. Det kan se ondt og uhyggeligt ud, men handler faktisk om at udtrykke sig kreativt og give rum for svære følelser. Josephine føler sig godt tilpas i gothmiljøet, men få omkring hende forstår hendes interesse. Da hun starter på en ungdomsuddannelse, er de nye klassekammerater skræmt af hendes stil og snakker ikke med hende. Josephine bliver indebrændt – mest på deres vegne. For det er dem, der går glip af noget: "Jeg har mange gange oplevet, at jævnaldrende, når de var pissefulde på Crazy Daisy, kom over og sagde: "Åh, hvor er du sej, Josephine. Jeg ser virkelig op til, at du gør, hvad du vil!" Mandag morgen, når de var ædru, lod de, som om intet var hændt".

Josephine

Foto: Frigge Fri

Mine første år som teenager var svære, fordi folk ikke forstod mig, og det var jo lige netop der, jeg havde mest brug for andre mennesker. Man står dér helt ung og vil gerne være smart.

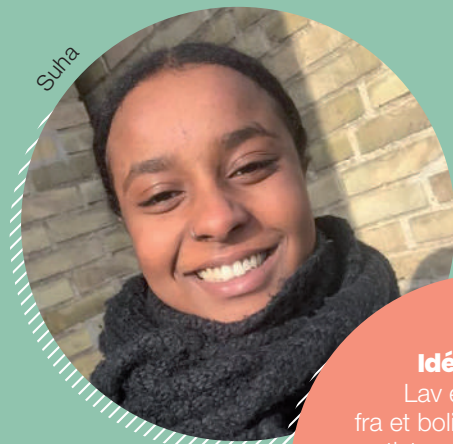
Josephine

CASE 2

Foto: Privat

Jeg vil ikke have jeres stempel

Nogle boligområder kaldes ghettoer og omtales i medierne som steder med kriminalitet og problemer. Det kan have konsekvenser for de mennesker, der bor i områderne: Måske har de ikke lyst til at fortælle andre, hvor de bor, eller måske lyver de om det, hvis de bliver spurgt. Flere og flere unge gør op med det stempel, som deres boligområde har fået. De ønsker at vise, at de steder, andre kalder ghettoer, indeholder alt muligt positivt. Her er sammenhold, kærlighed, familier, venner, leg og sjov og mangfoldighed. Sådan er det for Rammy og Suha fra Nørrebro og Tingbjerg i København. "Det bedste ved mit område er menneskene", siger Rammy. "Folk er altid kærlige. Alle hilser". Suha istemmer: "Vi er gode til at enes og finde en vej sammen, selv om der er mange forskellige kulturer".

//

Når jeg fortæller, at jeg kommer fra Tingbjerg, får jeg altid lige en kommentar. "Åh, du er sådan en ghetto-type!". Nej, jeg er ej. Jeg bor bare i Tingbjerg. Men de har jo bare fået deres opfattelse fra medierne. Nogle gange siger jeg bare, at jeg kommer fra Brønshøj.

Suha

Idé til avisen

Lav en reportage fra et boligområde med et negativt ry. Interview personer, der gerne vil dele deres hverdag og fortælle de gode historier for at bryde med stereotyper og fordomme. Tag billeder.

Foto: Privat

Når normen ikke passer

"Rigtige drenge taler ikke om følelser". "Militæret er for mænd, ikke kvinder". "En familie består af mor, far og børn". Der findes mange forestillinger om hvad, der er rigtigt og forkert. Nogle af dem er blevet til normer, der er mere eller mindre usynlige, men alligevel påvirker os. Når normer er meget udbredte, opfattes de som naturlige. Så kan modelkroppen fx blive et ideal, som er svært for mange at leve op til. Og handicappede, syge eller overvægtige kroppe kan opfattes som unaturlige afvigelser, hvis den veltrænede krop ses som det naturlige og rigtige.

CASE 3

Alle kroppe kan være lækre – også kroppe med handicap

Mulle er spastisk lammet og sidder i kørestol. Hun føler sig smuk, men oplever, at andre ikke kan forstå, at man både kan være lækker og handicappet. Derfor satte hun sig for at lave en skønhedskonkurrence for mennesker med handicap. Mulle synes, at skønhedsidealerne bliver snævre, når man aldrig ser mennesker med handicap som modeller. "Man ser alle mulige slags modeller, men man ser aldrig en skæv model. En dværg, en med muskelsvind eller en spastiker. Jeg synes, at det gør skønhedsidealerne skæve. For hvis der sidder en 14-årig pige med et handicap derude, så har hun ikke nogen at spejle sig i, når hun kigger i modebladene. Det husker jeg, at jeg selv følte".

Foto: Ernst Van Norde/Ritzau Scanpix

//

Det jeg er mest glad for ved mig selv, det er mine øjne og mine bryster. Og jeg har altså også en god røv!

Mulle

CASE 4

For tyk til at crowdsurfe?

Jada er vokset op i en familie, hvor alle kroppe er okay. Hendes forældre har tit gået rundt nøgne, og det har lært hende ikke at gemme sin egen krop væk. Jada elsker sin krop, som den er. Hun går i det tøj, hun har lyst til og lader håret under armene gro uden at barbere det væk.

Da Jada bliver kendt, får hun pludselig meget opmærksomhed. Mange mennesker elsker hendes musik, men hun får også ondskabsfulde kommentarer: "Det er det klammeste, jeg nogensinde har set", "jeg brækker mig over at se hendes armhulehår" og "godt hun ikke crowdsurfer, så ville vi blive mast under hendes vægt". Kommentarerne rammer Jada på et tidspunkt, hvor hun har det svært, og hun må sygemelde sig for at få en pause. Ni måneder senere har hun fået det bedre, har ikke negative tanker om sin krop og er klar til at spille koncert igen. Til koncerten gør hun noget modigt: Hun crowdsurfer! Publikum bærer hende gennem salen, og Jada har det fantastisk.

Jada

Det er ikke fordi, der aldrig er dage, hvor jeg har angst eller er ked af det eller tvivler på det hele. Men min kerne er der stadig.

Jada

Foto: Andreas Merrald/Ritzau Scanpix

Normal – hvem bestemmer det?

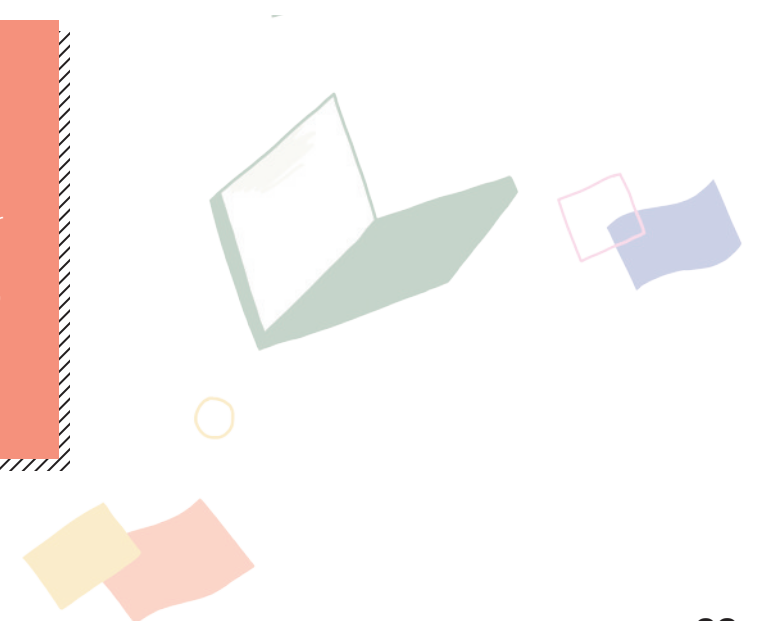
Normer er med til at diktere rigtigt og forkert, normalt og unormalt, og det kræver magt – eller afgørende indflydelse – at sætte eller fastholde en norm. Det er en magt, som majoriteten (flertallet) i et samfund typisk har, og som minoriteter (mindretal) i en eller anden grad ligger under for. Det er dog ikke sådan, at majoriteten tager en bevidst, aktiv beslutning om, at en given norm skal introduceres. Det sker på et mere strukturelt niveau gennem fx udbredt adfærd og indflydelse på beslutningsprocesser. At en norm reproduceres, hænger ofte sammen med vane. Fordi man ikke kan forestille sig, at tingene kunne være anderledes, eller fordi man måske fungerer fint under den pågældende norm, udfordrer man den ikke.

Normbrud

Hvis man opfører sig, som normen siger, lægger man sjældent mærke til, at den eksisterer. Men bryder man med normen, kan man opleve at blive set skævt til eller holdt udenfor. Når en person eksempelvis 'springer ud' som homoseksuel, bryder han eller hun med den såkaldte heteronorm, altså, at det 'normale' og 'naturlige' er at være heteroseksuel og indgå i parhold med det modsatte køn. Nogle homoseksuelle oplever, at de ikke længere passer ind i visse fællesskaber, og at deres normbrud har medført ulighed – fx i forhold til at få et bestemt job, være tryk på en bytur, blive gift eller få børn. Der findes også mindre, men stadig svære normbrud. Det kan fx være at sige højt, at man som dreng går til ridning, ikke fodbold. Ikke at drikke til fester. At tage et tørklæde af – eller på.

Idé til avisen

Tag på researchtur i jeres by. Det kan være på gågaden, i supermarkedet, på biblioteket eller i storcentret. Kig på plakater, fotos og andre fremstillinger af mænd og kvinder, piger og drenge. I kan også blive på skolen og på nettet undersøge en webside eller en tv-serie, mange ser. Hvilket skønhedsideal bliver kommunikeret? Find eksempler på nogen, som udfordrer det!

CASE 5

Alle kender mig som kvinde – men jeg er transmand

Elliot Page er skuespiller og blev verdenskendt i film som Juno, Inception og X-Men. Dengang hed han Ellen Page og blev identificeret som kvinde, men i 2020 skrev Elliot på sin Instagram, at han er transmand og præsenterede sit nye navn. Elliot skrev, at det var svært at fortælle til verden, fordi han var bange for had, vold og blive gjort til grin. Det oplever mange transkønnede mennesker, når de deler, at de er transkønnede. Han takkede andre transkønnede for at være modige og have vist ham, at det godt kan lade sig gøre at være tro mod sig selv som transkønnet: ”Endelig elsker jeg mig selv nok til at turde gå efter at være mit autentiske jeg”.

Elliot Page

Idé til avisen

Lav en kultursektion i avisen. Find serier, film, bøger og podcasts, som handler om mennesker, der viser mod til at stå ved sig selv, selvom de falder uden for normen. Lav anmeldelser, undersøg historierne bag, eller interview forfattere og skuespillere.

Endelig elsker jeg mig selv nok til at turde gå efter at være mit autentiske jeg.

Elliot Page

Foto: Ruba/Backgrid/Ritzau Scanpix

Det er svært at være skoleelev og LGBTQ+

En rapport fra LGBTQ+ Ungdom og LGBTQ+ Danmark viser, at mange LGBTQ+ elever i danske skoler mistrives og oplever negative konsekvenser på grund af deres seksualitet eller kønsidentitet:

64% af LGBTQ+ eleverne har selvmordstanker. 53% har udført selvskade, og 40% har en spiseforstyrrelse.

LGBTQ+ eleverne føler sig ca. seks gange oftere ensomme i skolen sammenlignet med svarfordelingen fra den nationale trivselsmåling.

Mere end 9 ud af 10 af LGBTQ+ eleverne oplever homofobiske og transfobiske skældsord i skolen, som fx ”bøsse”, ”lebbe”, ”homo”, ”tranny” eller ”gay”.

44% af LGBTQ+ eleverne har oplevet mobning eller diskrimination i skolen på baggrund af deres LGBTQ+ identitet.

Kilde: LGBTQ+ Ungdom

Foto: Unsplash

Fri identitet?

Identitet forhandles i samspil mellem individet selv og mødet med andre mennesker og fællesskaber. Kampen for identitet kan se ud på mange måder: Man kan opleve manglende accept fra andre, man kan have svært ved at acceptere sig selv, og man kan føle sig påduttet en identitet. Modet til at være og vise, hvem man er, kan handle om måden, man lever på, hvem man er kæreste med, eller hvilken religion man har. Hvordan man går klædt, hvilke interesser man dyrker, eller hvor man står politisk.

CASE 6

Jeg er en nørd, og jeg elsker det!

Morden, Mads og Niels betegner sig som nørd. De interesserer sig for eventyr- og fantasiverdener og elsker at dykke ned i forskellige universer og forstå alle regler og detaljer. De spiller computerspil, brætspil og rollespil, og de går op i det på en måde, som andre kan synes er kikset. "At være nørd kan vise sig ved en form for indadvendthed og det, at man går rigtig meget op i ting, som ingen andre rigtig synes er interessante", siger Morden. De tre venner oplever at blive drillet med deres nørderi, især jo ældre de bliver. Men de står ved deres nørdethed og laver fx stand-up show med nørdede jokes og fortællinger om livet som nørd.

Foto: Martin Rosenauer/Ritzau Scanpix

Hvis man er en nørd, skal man bare stå ved det. Det dér med at fake, at man går op i fodbold eller traktorer, eller hvad det nu er, de andre i klassen går op i... det skal man ikke gøre.

Morden

Ret til at være sig selv

Der findes rettigheder, som skal sikre, at mennesker kan være sig selv. Det handler bl.a. om retten til at tro på det, man vil, og retten til at sige sin mening højt. Det handler også om beskyttelse mod diskrimination og racisme. Altså negativ forskelsbehandling på grund af fx hudfarve, seksualitet, tro, handicap. Nogle rettigheder er nedskrevet i Grundloven, andre i internationale aftaler som FN's Børnekonvention.

Børns ret! Eksempler fra FN's børnekonvention

Barnet skal have ret til at have sin egen mening, og den skal respekteres
Børnekonventionen, artikel 12

Barnet har ret til selv at bestemme hvilken Gud, det vil tro på
Børnekonventionen, artikel 14

Barnet har lov til at have sin egen kultur, religion og sit eget sprog
Børnekonventionen, artikel 30

TEMA 2

Mod til at støtte andre

Hvad gør man, hvis man oplever nogen blive uretfærdigt behandlet? Eller lægger mærke til én, der er uden for fællesskabet eller ser trist ud? Det sker, at man er vidne til situationer, hvor andre mennesker er i en udsat position og kan bruge hjælp eller støtte. Det kan være personer helt tæt på – i klassen, på skolen, i familien eller i sportsklubben. Eller grupper af mennesker i samfundet eller ude i verden, som lever under svære kår.

Hvilken form for mod kræver det at kæmpe andres kamp? Kræver det noget andet at stå op for andre end at stå op for sig selv?

Vigtige begreber

- Privilegier
- Fordomme
- Racisme
- Intolerance
- Fællesskaber
- Sårbarhed

Privilegier og fordomme

I mødet med mennesker, der har det svært eller bliver behandlet dårligt, kan nogle tænke: 'Skal I ikke bare tage jer sammen?' Måske har de selv klaret en lignende situation uden at synes, at det var noget særligt. Men det er faktisk svært at sammenligne. To personer kan stå i tilsyneladende samme situation, men alligevel reagerer omverdenen forskelligt på dem. Man kan tage et eksempel med mænd og kvinder. Selvom de på papiret har samme kvalifikationer, får flere mænd end kvinder magtfulde stillinger. Når man har en strukturel fordel i samfundet, kaldes det et privilegie. Med modsat fortegn er der flere kvinder end mænd, som får den rette støtte, hvis de har psykiske udfordringer. I sager om forældremyndighed får mødre oftere end fædre medhold.

Privilegier hænger ofte sammen med forestillinger – eller fordomme – om forskellige grupper i samfundet. For eksempel at mænd ikke er lige så følsomme som kvinder, og at kvinder ikke vil have magt. At kvinder er omsorgspersoner, mens mænd er naturlige ledere.

Tankeøvelse til klassen

Find de modige mennesker

Kan laves enkeltvis, i grupper eller på klassen for at starte refleksion over mod og modige mennesker: Tænk på en person, der står ved, hvem han/hun er – selvom han/hun skiller sig ud.

- Hvordan skiller personen sig ud?
- Synes du, det er unormalt eller mærkeligt?
- Synes andre, det er unormalt eller mærkeligt?
- Hvordan kan du mærke eller se, at personen står fast på den, han/hun er?
- Får personen reaktioner – negative eller positive – på at skille sig ud?
- Synes du, personen er stærk, modig, dumdristig, provokerende, arrogant, inspirerende eller andet, fordi han/hun står fast? Hvorfor?

At stå ved siden af

Er man i en privilegeret situation, kan man være blind for eller glemme, hvordan det er ikke at have de samme privilegier. Hvis man ikke sidder i kørestol, er det ikke afgørende, om der er trapper eller elevator til et lokale. Er man etnisk dansk, tænker man måske ikke over, at mennesker med minoritetsbaggrund udsættes for racisme. Går man i det samme tøj som alle ens venner, overvejer man ikke, hvad det kræver at klæde sig helt anderledes. Dyrker man den sport, der er udbredt i byen, er det ikke så vigtigt, om der er faciliteter til sportsgrene, som kun få dyrker.

Sig fra!

Forestil dig, at du står og venter på bussen. Pludselig overfuser en person en anden ved stoppestedet med nedsættende bemærkninger og skældsord. Ville du gribe ind? Mellemfolkeligt Samvirke har lavet en guide til, hvad man kan gøre, hvis man er vidne til racisme eller andre verbale overgreb:

Stop op – og giv det opmærksomhed. Det giver den udsatte en oplevelse af ikke at være alene.

Sig fra – det er næsten ligegyldigt, hvad du siger, bare du siger noget.

Stil dig ved siden af – det skaber tryghed. Begynd at tale med den, det går ud over, fx "Er du okay?"

Inddrag andre – så du ikke står alene med situationen, fx andre passagerer eller en autoritet.

CASE 7

Tør jeg kysse med min kæreste i det offentlige rum?

En anonym ung kvinde skrev til en brevkasse med et spørgsmål: Skulle hun kysse med sin kæreste på offentlige steder? Hendes kæreste er nemlig også en kvinde, og når de kysser på gaden, kommer mange med negative bemærkninger og tilråb. Den anonymes kvindes kæreste er vant til at få skingre kommentarer og fordømmende blikke, fordi hun klæder sig maskulint, har kort hår og tydeligt giver udtryk for at være lesbisk. Den anonyme kvinde kan godt lide at gå i kjole, har langt hår, og andre kan ikke umiddelbart se, hun er lesbisk. Derfor kan hun selv styre, hvem der kender hendes seksualitet.

Når hun går med sin kæreste på gaden, vil hun gerne holde i hånden og kysse ligesom andre par. Og hun føler sig som en dårlig kæreste, når hun bliver bange for at gøre det. Eva fra brevkassen, der selv er lesbisk, svarer, at hun ikke skal skamme sig. Hun opfordrer kvinden til at kysse med sin kæreste, hvis de har lyst, og stå sammen mod omverdens negative reaktioner. Det kan være med til at vise, at alle mennesker og al slags kærlighed er okay.

Skal jeg kysse og holde i hånd med min partner og forsøge at se bort fra mit eget behov for at blive læst som en 'helt normal kvinde' for på den måde at være min partners allierede?

Anonym

Hjælp hjælper

En undersøgelse om mobning viser, at 4 ud af 10, der er blevet mobbet i deres skoletid, angiver, at det var hjælp fra klassekammerater, der fik mobningen til at stoppe "helt" eller "næsten helt", mens en fjerdedel oplevede, at kammeraternes hjælp mindskede mobningen. Når hjælpen kom fra venner uden for klassen, oplevede halvdelen, at mobningen holdt helt eller næsten helt op. Lignende, men mindre udtalte effekter gør sig gældende for hjælp fra lærere og forældre.

Kilde: 'Rapport om Forståelser af mobning og ensomhed i grundskolen', Mary Fonden (2020)

Foto: David Bauer

Inviter andre med i fællesskabet

Hvis man er vellidt i et fællesskab, er man i en privilegeret position, der kan bruges til at invitere andre med, som står uden for fællesskabet. Men der kan være omkostninger: Man kan sætte sin egen plads på spil ved at være den, der åbner for andre. For dem, der er udenfor, kan det dog betyde alverden.

En undersøgelse fra Mary Fonden i 2020 viser, at mange børn, der bliver mobbet, oplever, at mobningen stopper helt eller næsten helt, hvis en klassekammerat siger fra. Det er ikke nemt at være den, der går imod strømmen, hvis der er en mobbekultur i et fællesskab, men det kan være afgørende for de børn, der udsættes for mobningen.

CASE 8

Nej til mobning

Da Johan gik i børnehaveklasse, var han med til at mobbe en dreng i klassen. Johan var ikke den, der startede mobningen, men han sagde heller ikke fra, og nogle gange hjalp han med at mobbe, fx ved at kalde drengen grimme ting og råbe efter ham. En dag var Johan med til at holde drengen nede i sandkassen og putte sand i hans øjne. I dag er Johan fortvivlet over, at han ikke sagde fra og hjalp drengen. Han kunne se, hvor svært drengen havde det, men han gjorde ikke noget. Johan, der nu er 24 år, ringede ind til et program i P3 for at sige undskyld efter rigtig mange år, hvor han har tænkt på, at han skulle have handlet anderledes.

Idé til avisen

Undersøg jeres egen skolekultur omkring mobning. Er der nogen, der oplever mobning? Er der barrierer, som gør, at det er svært at stoppe mobningen? Hvorfor synes eleverne, det er svært at sige stop? I kan også lave interview med en lærer eller leder: Hvordan arbejder I for gode fællesskaber?

Jeg har det så dårligt med det. Jeg vil bare gerne sige pisse meget undskyld! Jeg har det stadigvæk af helvedes til med det.

Johan

Støt andre

Man kan støtte andre ved at bruge sig selv som en ressource i deres kamp for ligebehandling eller bedre vilkår. De fleste af os kan allerede en masse og har ikke brug for direkte hjælp. Vi har brug for at blive set og anerkendt for det, vi kan, uden fordomme. At nogen har mod til at stille sig ved siden af os, forsvare os, invitere os med i fællesskabet og give os mulighed for at bidrage, kan være den bedste støtte.

CASE 9

Flygtning og frivillig

Jawaher var 17 år, da hun kom til Danmark som flygtning fra krigen i Syrien. Hun kunne ikke dansk og følte sig ikke som en del af samfundet. Så begyndte hun at lære sig selv dansk ved bl.a. at kigge i gratisaviserne i bussen, og hun meldte sig ind i DFUNK – en forening, der skaber fællesskaber for unge med og uden flygtningebaggrund. Selvom Jawaher stadig kæmpede med det danske sprog og følte sig usikker, når hun skulle stå foran andre, var hun med til at arrangere en sommercamp for unge. På den måde støttede hun andre unge, som også havde oplevet at flygte og var nye i Danmark. Hun husker især en episode, hvor nogle deltagere spillede volleyball og havde det sjovt: "Der stod jeg lidt i baggrunden og så på dem. Og jeg glædede mig virkelig over, at jeg havde været med til at sørge for, at der var opstået det her fællesskab".

Foto: Privat

Jawaher

**Det har givet mig
en enorm selvtillid at
være aktiv i DFUNK.**

Jawaher

Fællesskaber med plads

Alle mennesker har brug for at indgå i fællesskaber. Afhængig af hvor rummeligt fællesskabet er, er der mere eller mindre plads til forskellighed og til at vise sårbarhed eller styrke.

Når man viser sin egen sårbarhed, kan det være en måde at støtte andre i at være sårbare og ærlige. Det styrker fællesskabet ved at give plads og rum til at være både stærk og ovenpå, men også til at være usikker, bange eller have det skidt. Gør man det, kan man starte en ny måde at være sammen på, hvor flere bliver opmærksomme på såvel egen som andres trivsel.

Hvorfor deler unge ikke deres nederlag og sorger?

24% af unge deler sjældent eller aldrig nederlag og sorger med deres venner. Flere piger end drenge deler med vennerne. I en undersøgelse fra 2017 giver de følgende grunde til ikke at dele med venner.

- Det er for privat
- De ikke vil belaste dem
- De ikke vil bekymre dem
- Vennerne vil ikke forstå dem
- Det er pinligt
- De skammer sig

Kilde: Psykiatrifonden 2017

CASE 10

Min far drikker

Melani er 13 år, og hun har oplevet, at hendes far drak alkohol og ofte blev fuld. Hun troede i lang tid, at hun var alene, hun skammede sig og turde ikke sige det højt. Hun var bange for, at andre ville være uforstående eller måske grine ad hende. I al den tid, hvor hun havde det svært derhjemme, havde hun faktisk en veninde, hvis far også drak! De gik i samme klasse, men de fortalte ikke hinanden om deres hjemmesituation. Kun ved et tilfælde hørte Melani, at hendes veninde snakkede med en lærer om det. De fandt ud af, at de ikke var alene, og at de kunne snakke med hinanden og fortælle andre om deres situation. De sagde højt, at det var svært, og at de havde brug for hjælp fra voksne.

Melani

Far og mor drikker for meget

I Danmark er der mindst 122.000 børn og unge under 18, som vokser op i et hjem, hvor en forælder drikker for meget. Det svarer til 1-2 børn i hver eneste klasse. 2 ud af 3 børn, der oplever alkoholproblemer derhjemme, taler ikke med andre om det.

Kilde: Blå Kors Danmark

Selvom min far stadig drikker, har jeg det bedre i dag. Jeg har lært at forstå, at det ikke er min skyld.

Melani

Foto: Privat

Sig det højt

Hvad skal man svare, når nogen spørger: "Hvordan går det?" Hvad, hvis det ikke går så godt? Hvad, hvis man er ked af det og trist – vil de andre så høre det? Skal man hellere bare smile og sige, at det går fint? Mange er påvirket af den perfektionskultur, der bl.a. er knyttet til sociale medier, og som gør det svært at vise, når tingene ikke perfekte. Fordi mange udadtil viser en redigeret version af sig selv, går man faktisk imod strømmen, når man viser sårbarhed og tilkendegiver, at man har det svært.

"Hvis jeg bare tager mig sammen" – selvværd og pres blandt unge

En undersøgelse fra Psykiatrifonden af selvværd og oplevelse af pres blandt 16-24-årige viser:

- 42% af de unge, der er under uddannelse, er 'enige' eller 'meget enige' i, at det er nødvendigt at få topkarakterer, hvis de vil have et godt liv.
- 72% er 'enige' eller 'meget enige' i, at de kan blive præcis det, de vil, hvis de bare tager sig sammen.
- Næsten 50% er 'enige' eller 'meget enige' i, at de kun føler, de er gode nok, når de har succes på næsten alle områder i deres liv. For piger er tallet 57%, mens det er 46 % for drenge.
- Ca. 1 ud af 4 unge synes altid eller ofte, at venner og veninder har et bedre liv på de sociale medier end dem selv.

Kilde: Psykiatrifonden 2017

Her går det ikke så godt

Helene er ambassadør for Psykiatrifondens ungeindsats 'Sig det højt'. Hun taler med Jasmin Lind, der er youtuber, om at sige det højt, når man har det skidt.

Helene

Hvordan har du det?

Jeg har det sådan lidt blandt. Jeg lider af angst (...) Det går lidt op og ned. Og lige nu er det ikke så godt.

Det spørgsmål 'hvordan har du det' får man rigtig tit, men man svarer sjældent helt ærligt på det. (...) Så hvis jeg spørger dig igen: Hvordan har du det? Hvad vil du så svare?

Ja, det er forfærdeligt.

En følelse, der kan fylde rigtig meget hos mig, er ensomhed (...) Med det arbejde jeg laver, er der nogle tidspunkter, hvor jeg skal være helt alene. Og det har jeg nogle gange svært ved. Så begynder overtænkningen, og ensomheden begynder at fylde hos mig. (...) Det er virkelig irriterende.

Men det er meget dejligt at snakke åbent om det og høre, at andre også har det sådan. (...) Normalt siger jeg bare, at jeg har det fint.

Foto: Splay One

Jasmin

Jo tak, jeg har det fint. Hvad med dig?

Det er jeg ked af at høre.

Idé til avisen

Forslag til interviewspørgsmål:

- Er det modigt at sige det højt, når man har det svært?
- Hvorfor kan det være at sige den slags?
- Hvad skal der til, for at det bliver nemme at være ærlig omkring at have det skidt?
- Siger du højt, hvis du har det svært?
- Gør dine venner? Familie? Kollegaer?
- Hvordan reagerer andre, når du siger, at noget er svært?
- Hvordan reagerer du selv, hvis andre siger det?

TEMA 3

Mod til at kæmpe for en sag

Har du en sag, som du brænder for? En sag, som du synes er vigtig at handle på? Har du modet til at sige det højt og gøre andre opmærksom på det? Måske endda samle flere om sagen og være modige sammen?

Aktivismе er en måde at vise med handling, at man mener, en sag er vigtig. Aktivismе kan være en kamp mod noget, man synes er uretfærdigt, eller en kamp for positive forandringer, som er vigtige for en.

Vigtige begreber

- Aktivismе
- Demokratiske rettigheder
- Online aktivisme
- Lokal, national, global aktivisme

Se uretfærdigheden, og tænk nyt

Aktivismе starter ofte med en undren over eller uenighed med noget, som folk med magt har bestemt, fx politikere, ledere, lærere, forældre. Hvis man oplever ikke at blive lyttet til, taget med på råd eller taget hensyn til, kan det give en følelse af indignation, skuffelse, afmagt eller vrede – både for dem, der bliver direkte berørt, og for andre som iagttager. Nogle reagerer ved at sige "vi bliver nødt til at gøre noget" og går aktivistisk til problemstillingen. De finder mod til at tænke nyt og til at tro på, at forandring faktisk er mulig.

CASE 11

Jelva og klimaaktivisterne

Jelva er 17 år og med i bevægelsen Fridays for Future, der afholder skolestrejker og demonstrationer for klimaet. Som millioner af andre unge verden over kæmper hun for, at politikerne tager mere ansvar i klimakrisen. Jelva deltager også i debatter og skriver debatindlæg for at gøre opmærksom på de unges ønsker og krav til beslutningstagere. Hun kæmper bl.a. for CO₂-afgifter, så virksomheder skal betale flere penge til staten, jo mere CO₂ deres produktion udleder.

Der er mange, der støtter Jelvаs kamp, men hun har også oplevet modstand. Friday for Futures demonstrationer er blevet kaldt latterlige, og enkelte politikere har kritiseret deres valg af aktionsform. Fx har Jelva fået at vide, at hun hellere skulle gå i skole og ikke blande sig i politik og aktivisme, før hun blev 18. Det stoppede ikke Jelva: "Vi har rykket rigtig meget med aktivisme, og vi vil fortsætte med at gøre det, for det gør en forskel – og der er meget at kæmpe for!"

Find (klima)aktivister, og spørg dem

Interviewspørgsmål

- Hvad sætter I på spil med jeres klimaaktivisme?
- Hvorfor er det vigtigt?
- Er der noget, I ikke vil gøre for jeres sag?
- Hvordan kan andre hjælpe?

Foto: Privat

Jelva

“Ifølge folkeskolens egne målparagraffer bør man efter 9. klasse være klar til at deltage i det danske demokrati. Så giv nu os 16-årige valgret, så vi kan få valgt de politikere, der tager klimaet og dermed vores fremtid seriøst.

Jelva

Stå frem – stå forrest

Vil man kæmpe for en sag, som man synes er vigtig, må man stå frem og give sin mening til kende. Og nogle gange er man også nødt til gå forrest. Det kan være skræmmende, fordi man ikke ved, hvordan andre vil reagere. Vil ens venner synes, man er tåbelig? Bliver ens forældre sure? Måske vil man blive gjort grin med eller nedgjort af nogle, som er uenige.

Stå fast

Aktivister oplever både positiv og negativ respons på de ønsker eller den kritik, de fremsætter. Nogle gange er dem, de er uenige med eller prøver at påvirke, ikke interesseret i dialog. Måske bruger modparten endda ubehagelige midler for at stoppe aktivismen – fx hetz på de sociale medier eller trusler om vold. Det kan være skræmmende at stille sig frem med en sag, især hvis man kender andre, der har oplevet negativ omtale eller er blevet truet. Hvis man er flere, der organiserer sig og kæmper for en sag, kan fællesskabet styrke modet til at holde fast i kampen.

CASE 12

Unge skal have indflydelse på unges vilkår

Jonas var Danmarks yngste byrådsmedlem, da han blev valgt ind i byrådet i Aabenraa. Han var 18 år og 23 dage, og til hverdag gik han i 2.g. Jonas valgte at stille op til valg, fordi han ville gøre noget for andre unge i Aabenraa: "Vi har et stresset uddannelsessystem og et ikke-attraktivt ungemiljø. De unges vilkår skal udformes MED de unge". Han oplevede, at mange unge flytter fra Sønderjylland, og han vil gerne gøre noget for, at flere bliver eller flytter tilbage.

Ikke alle bakkede op om Jonas. Under valgkampen brændte nogen en af hans valgplakater af og filmede det. Videoen blev derefter delt på sociale medier, men det slog ikke Jonas ud.

Jonas

Idé til avisen

Undersøg, om der er unge, som stiller op til kommunalvalget i jeres kommune. Måske er der unge, som allerede er valgt ind. Interview dem om deres sag og deres oplevelser som folkevalgte:

Interviewspørgsmål

- Hvad kæmper de for?
- Hvad har det betydet for dem at stille op til valg?
- Hvilke reaktioner har de mødt?
- Kræver det mod at være lokalpolitiker? Hvornår?

Jeg går ind i politik for at skabe forandring, og netop det slår alle de dårlige ting. Jeg er motiveret for at skabe en forskel for andre, så derfor har jeg tænkt mig at blive ved.

Jonas

Foto: Jacob Schultz/Jysk Fynske Medier/Ritzau Scanpix

Foto: Unsplash

CASE 13

Ted Hui fra Kina og Anders fra Danmark

Ted Hui er en af de unge i Hongkong, som kæmper for at bevare det demokrati, der lige nu er under pres, fordi Kina ønsker mere magt i landet. Hongkong er formelt en del af Kina, men har haft sit eget demokratiske system, der har sikret borgerne ret til fx at ytre sig og til sikker rettergang. I Kina har man ikke de samme rettigheder. Mange indbyggere i Hongkong går på gaden og demonstrerer mod Kinas plan om at underlægge Hongkong deres system. Den kinesiske regering slår hårdt ned på demonstranterne: De udsættes for vold, bliver arresteret, og nogle demonstranter har endda mistet livet.

Alt dette var Ted Hui klar over, da han blev arresteret og afventede sin retssag. Derfor planlagde han at forlade landet, men han havde brug for den kinesiske regerings tilladelse til at rejse. Ted kendte Anders, der var formand for Konservativ Ungdom i Danmark, og var optaget af demokratiske rettigheder. Anders lavede en falsk invitation til møder med politikere i Danmark, og Ted fik grønt lys til at deltage. Efter få dage i Danmark fløj Ted videre til England, hvor han nu er i eksil. Hvis han tager tilbage til Hongkong eller Kina, vil han blive arresteret med det samme.

Den kinesiske regering har eftersøgt Anders internationalt, så han nu aldrig kan rejse til Kina eller Hongkong og heller ikke 50 andre lande, som har aftaler med Kina om at udlevere eftersøgte personer. Hvis Anders gør det, vil han blive udleveret til den kinesiske regering, og det skræmmer Anders, men han fortryder ikke sin hjælp til Ted.

Ted

Anders

**“
Unge mennesker, på samme alder som mig, sætter livet på spil lige nu i Hongkong for at få den samme ret til at blande sig i demokratiet, som jeg har nydt godt af, siden jeg var 11 år og meldte mig ind i Konservativ Ungdom. Så jeg betaler en meget lille pris i forhold til dem.**

Anders

Foto: James Gourley/EPA/Ritzau Scanpix
Foto: Thomas Lekfeldt/Ritzau Scanpix

En del af demokratiet

I Danmark har vi demokrati, og derfor beskytter staten vores ret til at ytre os kritisk. Det betyder, at vi har ret til at organisere os i grupper, som kæmper for en sag, og vi har ret til at gøre opmærksom på vores holdninger med ikke-voldelige metoder. Vi kan skrive, tale og lave aktioner og demonstrationer, og vi kan deltage i demokratiske samtaler med politikere og med hinanden.

Ytringsfrihed

Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene.

Grundlovens § 77

Forsamlingsfrihed

Borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at samle sig ubevæbnede.

Grundlovens § 79

Frihedsberøvelse

Den personlige frihed er ukrænkelig. Ingen dansk borger kan på grund af sin politiske eller religiøse overbevisning eller sin afstamning underkastes nogen form for frihedsberøvelse.

Grundlovens § 71 stk. 1

Uden demokrati

Herhjemme vokser vi op med den sikkerhed, som de grundlovssikrede rettigheder giver os. Kigger man udover Danmarks grænser, kan omkostningerne for aktivistiske handlinger være meget høje. Nogle steder risikerer man at blive fængslet og tortureret eller endda at miste sit liv, hvis man ytrer kritik mod eller uenighed med magthaverne.

CASE 14

Kan en sag være vigtigere end livet?

I mere end 22 år blev Gambia styret af en benhård diktator, Jammeh, som kom til magten ved et militærkup. I 2016 besluttede diktatoren at afholde et demokratisk valg og troede, han ville vinde. Det gjorde han ikke, og derfor accepterede han ikke resultatet. Jammeh nægtede at træde tilbage.

Muhammed var 31 år, da han besluttede at satse alt for at slippe af med diktatoren. Som en del af Mellempfolkeligt Samvirkes ungdomsnetværk Activista i Gambia iværksatte han protester sammen med andre unge: ”Vi prøvede at lægge en taktik, som gjorde, at vi kunne slippe levende igennem det. Vi sov forskellige steder, mødtes forskellige steder, ændrede måden, vi transporterede os selv, så de ikke så nemt kunne finde os. Jeg var klar over, at jeg satte mit liv på spil. Jeg var bekymret på det personlige plan”, siger han. Aktivisterne fortalte om det rigtige valgresultat på sociale medier, og de samlede folk bag protesterne. Til sidst blev det folkelige pres for stort, og diktatoren trådte tilbage.

Foto: Privat

“
Jeg har en lille søn. Og flere familiemedlemmer er afhængige af mig og vil miste en masse, hvis jeg døde. Men jeg tænkte også, at fremtiden, både for landet og mine børn, kunne blive bedre, hvis jeg kæmpede. Og skulle jeg dø, ville min familie være stolt af mig. Jeg vil være en person, der efterlader en arv, en person, som er med til at sætte mennesker fri. Så den ambition overskyggede min personlige bekymring.

Muhammed

I en god sags tjeneste

Der findes utallige måder at gøre opmærksom på en sag. Kun fantasien og kreativiteten sætter grænser, så længe man husker love og regler. Man kan arrangere en demonstration, strejke, debat eller støttekoncert, lave virale kampagner, happenings og underskriftindsamlinger.

Skrive læserbreve og debatindlæg, møde op til borgermøder og lokaludvalg – og stille borgerforslag. Man kan bruge kunst og kreative udtryksformer. Mere ekstreme former for aktivisme kan være at lænke sig til et træ for at bekæmpe skovrydning. Der findes også aktivister, der sultestrejker i en sags tjeneste.

CASE 15

Kan nogenbilleder være aktivisme?

Da Emma Holten var 17 år, sendte hun et nogenbillede til sin kæreste. Mange år senere lå billedet pludselig på en offentlig side på internettet med andre billeder af kvinder, uden de havde givet lov til det. Det kaldes hævnporno. Mange fremmede mænd skrev hver dag til Emma, at hun skulle skamme sig over, hvor klam hun var, eller at de gerne ville være sammen med hende.

Emma skammede sig først over, at hun havde sendt det billede til sin kæreste, og hun blev usikker på sig selv, hver gang hun modtog ydmygende beskeder. Men så besluttede hun at handle: Hun tog billeder af sig selv, hvor hun var næsten nogen, men denne gang lagde hun dem selv på nettet. Hun viste, at problemet ikke er at sende nogenbilleder af sig selv, og at hun ikke skammede sig over sin krop. Problemet er, når andre deler nogenbilleder uden samtykke.

Emmas aktivisme, der satte fokus på hævnporno og samtykke, har været med til at ændre lovgivningen. Straffen for deling af hævnporno er blevet højere, og samtykke er blevet et centralt spørgsmål i voldtægtssager.

Foto: Ulrik Jantzen/BAM/Ritzau Scanpix

Emma

” Hvis man nok gange får at vide, at man ikke har nogen værdi, ligger man tilbage i sin seng om aftenen og glemmer, at sådan er det ikke. Det har været en meget stor opgave for mig at mønstre nogen form for selvværd og selvrespekt efter at være blevet fortalt, at jeg ikke er det værd hver dag i mere end tre år.

Emma

Aktivisme på forskellige niveauer

Aktivisme foregår på mange niveauer. Aktivisme kan udspille sig i lokalmiljøer, fx via boligforeninger, og på landsplan omkring sager med national opmærksomhed. Nogle aktivistgrupper opererer på tværs af lande om fælles sager, og der findes globale bevægelser som den grønne ungdomsbewægelse. Men aktivisme kan også foregå i det helt små: på skolen, derhjemme, på fritidsklubben eller i snapchatgruppen med ens venner.

Internetaktivisme – eller cyberaktivisme, online aktivisme, digital aktivisme – er særlig udbredt og dækker over forskellige former for aktivisme, der foregår digitalt. Her bruges internettet og digitale medier som centrale platforme for massemobilisering og politisk handling. Internettet giver nemlig mulighed for lynhurtig kommunikation og udbredelse af budskaber til mange på kort tid.

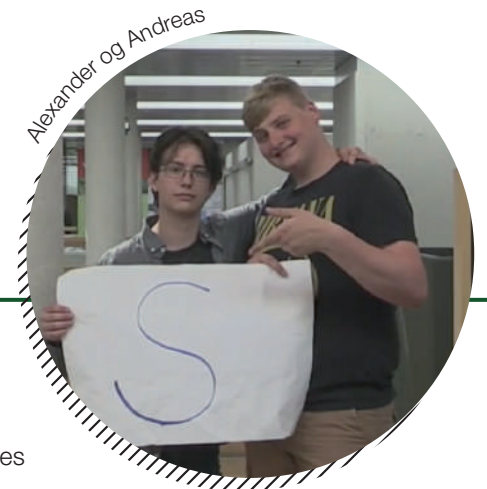
CASE 16

Hacktivisme på skolen

Alexander, Andreas og Joakim blev hacktivist, da de opdagede, at deres skoles intranet ikke var sikret ordentligt. Det betød, at udefrakommende let kunne få adgang til personlige oplysninger på skolens elever, og at elever fx selv kunne hacke sig ind og ændre på deres karakterer, uden at det kunne spores.

De tre drenge sad i elevrådet og gjorde skolens ledelse opmærksom på problemet. Ledelsen sagde tak for oplysningen, men intranettet blev ikke mere sikkert. Andreas fortæller: ”Man bliver træt af det i længden, når man ikke bliver hørt. Derfor ville vi gerne lave noget stort, som kunne lave et fodaftryk i deres system, så de kunne se at der var et problem”. De besluttede at lave hacktivisme: De overbelastede internettet, så mange af eleverne ikke havde internetadgang i timerne.

Foto: Erhvervsskolernes Elevorganisation

Alexander og Andreas

” Hvis du som elevråd bliver ignoreret af ledelsen, så vær flabet! Når du har fået deres opmærksomhed, så kan du tale som et civiliseret menneske igen.

Alexander

GODE RÅD

God journalistik

Hvem gider læse en kedelig avis, høre et søvndyssende radioprogram eller se et ligegyldigt tv-program? Ingen! Journalisten er nødt til at gøre det lidt spændende. Læsere, lyttere og seere skal have lyst til at få hele historien og føle, at det er vigtigt at gå videre i historien. Derfor skal alle historier helst have en overskrift (rubrik), der skaber interesse og giver læseren lyst til at grave dybere. At være journalist er mere end blot at skrive en artikel. God journalistik kræver, at man går ud i marken og indsamler oplysninger, som redigeres og formidles på en objektiv måde. Man skal både være nysgerrig, kritisk og ikke mindst professionel.

At være nysgerrig...

Er det, som skaber grundlaget for en artikel. En god journalist går ud i verden for at få svar på spørgsmål ved at spørge sig selv: Hvordan hænger det sammen?

At være kritisk...

Er, at journalisten ikke tager alle ord for gode varer, selvom de måske kommer fra magthavere og politikere. Journalisten skal konstant stille spørgsmålstegn ved, om informationen er pålidelig eller ej.

At være professionel...

Er, at skrive journalistik uafhængigt af særinteresser og for og til et massepublikum. Journalistik skal være tilstræbt objektiv; ens meninger skal holdes ude af artiklen. Journalistik dokumenterer fakta. I Newsdesk vil du og dine elever kunne finde information om den journalistiske genre; Nyhedskriterier, genrebegreber, modeller og meget mere. På de følgende sider giver vi et overblik over nogle af de værktøjer, du kan bruge i din undervisning, så du og din klasse får mest muligt ud af jeres avisprojekt.

Artiklens elementer

En artikel er opbygget af en række elementer, som er med til at udgøre den journalistiske genre. Det er forskelligt fra avis til avis, hvordan en bestemt artikeltype er opbygget. På de næste sider finder du tre eksempler på standardartikler fra hhv. Ekstra Bladet, Politiken og Jyllands-Posten. Tag udgangspunkt i den avis du og din klasse arbejder med og vær opmærksom på, at ikke alle elementer altid behøver at være til stede i en artikel.

EKSTRA BLADET

Artikeltyper

Inden for journalistikken findes to hovedgenrer af artikeltyper – de objektive og de subjektive. Objektive artikler er neutrale og udelukker journalistens personlige holdninger. De er oftest baseret på fakta og har til formål at oplyse læserne om et bestemt emne eller en hændelse. Subjektive artikler kommunikerer modsat en holdning til et emne eller en hændelse. Det kan f.eks. være chefredaktøren, der kommer med sin mening, et læserbrev fra en af avisens læsere eller en anmeldelse af noget kulturelt.

Objektive artikler

Baggrundsartikel

En baggrundsartikel forklarer baggrunden for en nyhed ved at sammenkæde forskellige begivenheder og oplysninger. Baggrundsartiklen bygger på fakta, journalistens viden om emnet og interview med flere forskellige kilder. Baggrundsartiklen vil ofte rumme mange kendsgerninger, tal, årstal og økonomiske opgørelser. Den skal gøre det lettere at forstå nyhedsartikler og kan med fordel anvende grafer eller statistikker.

Feature

En feature er en længere fortælling om et tema eller et emne skrevet i et levende og fortællende sprog. Journalistens rolle er at fortælle og beskrive uden selv at tage stilling eller vurdere. Featuren skal bringe læserne med ind i oplevelsen af, hvordan journalisten selv har oplevet og følt begivenheden. Featureformen kan også bruges til at skrive et portræt af et menneske.

Interview

Et interview er en metode til at få information fra kilder, men kan også være en bestemt måde at skrive en artikel på. Det giver læseren indsigt i en persons holdninger og viden om et bestemt emne. Journalisten skal stille åbne og neutrale spørgsmål, som kan besvares med mere end et ja og et nej. En interviewartikel indeholder ofte både journalistens spørgsmål og kildens svar.

Nyhedsartikel

En nyhedsartikel fortæller noget nyt til læserne om aktuelle spørgsmål, man taler om for tiden. Nyhedsartiklen skal ikke fortælle, hvad journalisten mener, men hvad andre mener. Den bygger derfor på fakta og citerer fra kilder, der bekræfter nyheden eller har en holdning til den. Hvis der indgår kritik fra en kilde, skal modparten også have mulighed for at udtale sig.

Portræt

Et portræt beskriver en persons liv og virke, og det giver læseren mulighed for at læse om personens private og professionelle liv. Det bygger på interview med personen selv og/eller med personens omgangskreds og familie. Et portræt adskiller sig fra et interview ved, at man i portrættet fokuserer på at beskrive hele personen og ikke bare personens holdning til emner eller begivenheder.

Reportage

En reportage er en oplevelse ude i virkeligheden, som journalisten har været øjenvidne til. Den omtaler gerne stemninger, lyde, dufte og lugte og beskriver ofte længere forløb og udviklingen i en historie. Den rummer typisk journalistens møde med mennesker i historien og omfatter også citater fra deltagere. Journalisten skal dog være en neutral observatør og bør ikke påvirke begivenhedernes gang.

Subjektive artikler

Anmeldelse

En anmeldelse er en personlig, men faglig, vurdering af bøger, film, musik, teater og sport. Anmeldere kommer med en beskrivelse og en vurdering, der er baseret på deres personlige oplevelse. Men det er ikke nok blot at give udtryk for sin egen smag. En anmelder skal også vide noget om det, der anmeldes, og komme med gode argumenter for, hvorfor f.eks. en film er god eller dårlig. Det er vigtigt, at anmelderen ikke har særlig interesse i det produkt eller den begivenhed, der bliver anmeldt, så læseren kan være sikker på, at anmeldelsen ikke er en 'reklame'.

Klumme

En klumme er en personlig kommentar med en særlig sjov, provokerende eller debatskabende holdning til et aktuelt spørgsmål eller emne. Den er ofte skrevet af en i forvejen 'kendt' person eller en debatredaktør, og den er ikke nødvendigvis relateret til et aktuelt emne.

Kommentar

En kommentar formidler en personlig holdning til et emne og skrives både af avisens læsere og af faste kommentatorer, der er udvalgt på baggrund af deres faglige viden om et givent emne. Det skal være klart, hvilket spørgsmål kommentatoren vil forholde sig til, og hvorfor han/hun vælger sit synspunkt. Kommentaren skal rumme en klar

beskrivelse af problem, årsag, virkning og konsekvens, og den skal helst være stramt skrevet: "Derfor synes jeg sådan og sådan".

Leder

Lederen formidler på kort plads avisens officielle holdning til aktuelle emner og spørgsmål: Politik, sociale spørgsmål, kultur og økonomi. Det er ofte skrevet meget skarpt, gerne provokerende, debatskabende eller satirisk.

Læserbrev

Læserbreve skrives af avisens læsere. De er oftest reaktioner på nyheder og er altid udtryk for skribentens personlige mening til mennesker, meninger, begivenheder, sport, politik, økonomi, sociale spørgsmål, kultur og tv. De er gerne levende, skarpe og sjove, og avisen foretrækker mange korte læserbreve frem for få lange.

Voxpop

Spørg folket – det kan der komme spændende og forskellige kommentarer ud af. Aviserne kalder det voxpop, 'folkets stemme'. Her spørger man en række forskellige, almindelige mennesker på gaden om deres holdning til en bestemt, aktuel sag. Det giver mulighed for at vise nogle forskellige holdninger til samme spørgsmål, og det bidrager med en levende side i avisen.

Foto: Unsplash

DET GODE INTERVIEW

Når du som journalist skal skaffe dig viden og finde ud af, hvad din historie handler om, er du nødt til at interviewe folk, der ved noget om historien eller er indblandet i den. At interviewe betyder at tale med folk og stille dem spørgsmål på læsernes vegne og få dem til at svare, så du kan skrive det i din artikel.

1. Brug åbne hv-spørgsmål: Hvem, hvad, hvor, hvorfor, hvordan, hvornår?
2. Stil kun ét spørgsmål ad gangen.
3. Forbered dine spørgsmål, men vær klar til at improvisere, hvis interviewet tager en ny drejning.
4. Stil ikke spørgsmål, der presser kilden til at svare noget bestemt.
5. Lyt til hvad der bliver sagt og bed om at få svaret uddybet, hvis du er i tvivl.

NYHEDSTREKANTEN

Nyhedstrekanten er en fortælleteknik, der bruges, når journalisten skal skrive en nyhed. I modsætning til en videnskabelig artikel eller stil skal en nyhedsartikel altid starte med konklusionen og den vigtigste information: Hvem, hvad, hvor? Dernæst uddybes artiklen med baggrunden for nyheden, hvorefter artiklen runder af med de mindre vigtige detaljer. Hvis læserne har travlt, kan de altså nøjes med at læse det første afsnit, og alligevel vil nyheden stå klart for dem. Alt det vigtige skal altså komme først i artiklen.

FISKEMODELLEN

Krogen og hovedet

Rubrikken og brødtekstens begyndelse.

Hovedet skal 'vise tænder', og krogen skal 'bide sig fast' i læserne, så de får lyst til at læse videre.

Kroppen

Brødtekstens midte.

Her skal der være 'kød på benene'; redegøres, forklares og dokumenteres grundigt.

Halen

Brødtekstens slutning.

Til sidst skal 'fisken' slå et svirp med halen med en pointe, der binder historien sammen.

DE FEM NYHEDSKRITERIER

A AKTUALITET

Artiklen skal handle om noget, der lige er sket, eller som snart vil ske

V VÆSENTLIGHED

Artiklen skal være væsentlig for jeres læsere

I IDENTIFIKATION

Artiklen skal få læserne til at identificere sig selv med historien

S SENSATIONELT

Artiklen skal indeholde noget uventet og overraskende

K KONFLIKT

Artiklen skal indeholde en konflikt

DEN GODE VINKEL

Vinklen er journalistens arbejdsredskab til at skrive sin artikel. Man kan ikke fortælle det hele i en artikel, og det er derfor nødvendigt at udvælge et udsnit af historien. Dette kaldes for vinklen og er den påstand, som journalisten dokumenterer i artiklen. Fordelen ved vinkling er, at journalisten kan gå helt i dybden inden for en afgrænset del af emnet. En klar vinkel gør det lettere at til- og fravælge information, at udvælge og interviewe kilder samt at fange læseren.

Arbejdet hen imod vinklen

- Hvor ligger den bedste historie for målgruppen i min idé og research?
- Hvad har jeg af fakta, citater, billeder og sanseindtryk?

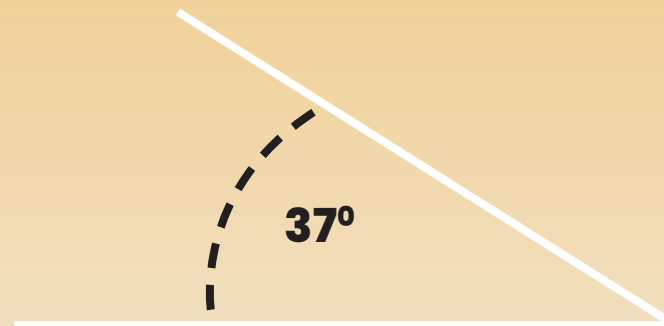
Sådan bygges vinklen op

- En vinkel er altså en konkret påstand om virkeligheden formuleret i én sætning.
- Fuldfør sætningen: "Jeg vil fortælle, at...".
- Bemærk: ikke "om...", men "at...".
På den måde bliver det mere konkret og enkelt.
hvorimod der er risiko for en alt for bred vinkel.
hvis man siger: 'Jeg vil fortælle om'.

Vis vinklen

- Vinklen skal hurtigt fremgå af artiklen.
- Det vigtigste først.
- Vinklen er en slags varedeklaration.

Lad evt. dine elever lave en vinkel, som de skal vise dig, før de går i gang med at skrive deres artikel.

Tjek før tryk

❑ Ingen symboler i rubrikker

Skriv ikke symboler såsom '!' eller '?' i rubrikken.

❑ Er der sammenhæng mellem foto, rubrik og underrubrik?

Skriv en rubrik, som spiller sammen med fotoet. Rubrikken skal være letforståelig, dækkende for historien og fængende for læseren. En rubrik skal altid være aktiv og konkret. I underrubrikken kan I fortælle mere om historiens indhold. Undgå overdrivelser og klicheer, tegn (!?) og forkotelser (f.eks., osv.).

❑ Har I store klare fotos i god kvalitet, eller er avisen præget af meget brødtekst?

Læserne ser altid fotoet først. Derfor er det vigtigt, at fotoet fanger øjet. I skal vurdere fotoets blikfang, budskab, farver osv. Det kan være en nødvendig proces at skære i en artikel mange gange for at få plads til det store, gode foto.

❑ Har I husket billedtekster og billedkreditering på alle fotografier?

Der skal være billedtekster samt korrekt billedkreditering ved alle fotos. Billedteksten bør skabe sammenhæng mellem fotoet og teksten. Billedteksten fortæller f.eks. hvem og hvad, der er på billedet.

❑ Har I husket at bruge mellemrubrikker?

Mellemrubrikker deler brødteksten op og giver øjet en kort hvilepause. Velskrevne mellemrubrikker lokker læserne videre i teksten.

❑ Er der for meget luft på siderne?

Hvis der er for meget luft på siderne, har I forskellige muligheder. Det kan være en god ide at lave billedet i artiklen så stort som muligt, indsætte flere citater eller indsætte faktabokse. Derefter kan I tjekke, om der måske endda er plads til endnu en artikel nedenunder.

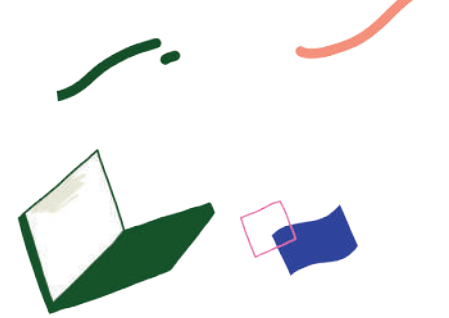
❑ Har I husket at indsætte citater, faktabokse og brødtekstbilleder?

Overvej, om artiklerne skal indeholde en faktaboks, citat eller et brødtekstbillede, som kan supplere historien. Journalisten udfylder faktaboks, brødtekstbillede og citat i skrivefasen, men det er layouteren, der skal placere dem i artiklen.

❑ Har I husket sidehenvisninger på forsiden?

❑ Er teksten på indsatte illustrationer læsbar?

Dette gælder eksempelvis diagrammer, krydsord, tegneserier eller lignende.

KONTAKT

Mellemfolkeligt Samvirke

Eleverne kan gennem hele perioden kontakte Mellemfolkeligt Samvirke, hvis de har spørgsmål til deres artikler. Telefonen er åben mandag, onsdag og fredag klokken 10-13.

mediekonkurrence@ms.dk

77 31 01 04

mod2021.dk

Hjælp til Newsdesk

Når du er logget på Newsdesk, kan du finde hjælpevideoer, tips og vejledninger i venstremenuen. Du kan altid kontakte Skoleafdelingen i JP/Politikens Hus, hvis du skulle få brug for det.

skole@jppol.dk

33 47 21 47

Foto: Unsplash

Lærermaterialet er udviklet af Mellemfolkeligt Samvirke, Mary Fonden og Skoleafdelingen i JP/Politikens Hus, med støtte fra Østifterne og Mary Fonden.

Kopiering til undervisningsbrug er lovligt ved korrekt kildeangivelse. Alle rettigheder er forbeholdt Mellemfolkeligt Samvirke, Mary Fonden og Skoleafdelingen i JP/Politikens Hus.

Kopiering i forbindelse med Mediekonkurrencen er tilladt.

Forfattere:
Ida Sophie Skriver Olsen (Mellemfolkeligt Samvirke)
Stine Thuge (Mellemfolkeligt Samvirke)

Ansvarshavende redaktør:
Ea Vejlbj Baggsgaard (Skoleafdelingen i JP/Politikens Hus)

Layout:
Mette Lind (modKANT)

Lav avis året rundt på newsdesk.dk